

Dopisi in novice.

Z Dunaja. Pri šolskem popisovanju v 5. mestnem okraju se je vidilo, da 137 družin, ki imajo 161 za šolo vgodnih otrok, letih ni v šolo zapisalo.

Naj več teh družin je zelo revnih, in otroci morajo staršem pomagati vsakdanji kruh služiti. Pri delavcih in dninarjih, pa tudi pri nižjih vradnikih je pomanjkanje silo veliko; za obertnike in tergovce pa že 18 let ni bilo tako dobro; ljudje pa, ki od pičlega in odmerjenega zaslužka živé, so v hudi stiski, ker je živež silo drag. Žalostno! Avstrija letos toliko žita izvažuje; v poglavitnem mestu države pa ljudje zavoljo pomanjkanja potrebnega živeža otrok ne morejo v šolo pošiljati.

— Na Dunaji bota v novem letu prihajala na dan dva nova šolska časopisa. Pervi se bode imenoval, „das Pädagogium“. Izhajal bode vsak mesec en list, in bo obsegal naj manj dve poli. Veljal bo za pol leta 1 gold. 40 kr. Drugemu bode imé „die freie Schule“, ki ima na čelu: „Freiheit und Reform der Schule und Hebung und Besserstellung des Lehrerstandes“. Na svetlo bo prihajal vsak teden, in bo veljal za celo leto 3 gold. 70 kr. Oba lista obetata „freisinnige Haltung, fachliche Gediegenheit“ i. t. d. Bomo li vidili, kakšna moka bo iz tega mlina.

— Ministerstvo za bogocastje in nauk je dunajskemu mestu dovolilo napraviti pedagogium, to je, učelišče, kjer se bodo učitelji dalje izobraževali.

— Na Moravskem so nabrali 217000 podpisov za ohranjenje konkordata in šole pri cerkvi.

Iz sloveno-graške okolice. — R. Vse se prav živo giblje na šolskem polji; šola in učitelji, učitelji in šola so sedaj na dnevnem redu. Le škoda, da se v take obravnave vtikajo tudi taki, ki teh celó ne poznajo, ter ne vejo, kakšen vzvišen namen in katero pomembo za blagor človeštva ima dobro vredjena šola. Izneveriti v šoli mladino domovini, ter jej edino zveličavno nemščino mučevno vbijati v glavo, je vse, kar zahtevajo. Da pa pri takem protinaravnem podučevanju zaostajajo vse duševne zmožnosti, ali pa se obernejo na kriva pota, je dognana resnica. Kaj takega prevdariti, jim še v glavo ne pride. Slovenograško okrajno zastopništvo je razpisalo tri darila 50, 30 in 20 gold., ktera méni podeliti tistim učiteljem staroterškega šolskega okraja, „deren Schüler die deutsche Sprache vollkommen lesen, schreiben und sprechen“. To je pač živa priča pičlih dušoslovnih vednosti in zelo plitvega pedagogičnega znanja. Kteri otrok pa že zna „vollkommen“ svojo materinščino v 8. — 12. letu? kdo se je je v ljudski šoli popolnoma naučil? Pri nas bomo pa čudeže delali. Kakor hitro se bo otrok v šolo pokazal, bo že ptujščina gladko tekla! Da bi vas kmali pamet srečala! Učitelji! ne pustimo se slepiti od ponujanih krajcarjev, nego odgojamo mladež v njeni dušni in te-

lesni blagor: izrejšamo pobožne kristijane in zveste deržavljane in sploh zmōžne ljudi za vsakdanje življenje.

V Trajbergu (Unterdrauburg) so sklenili tamošnji učitelji vstanoviti uč. društvo, da tako z združeno močjo dosežejo, kar je posamesnim nemogoče. Izobraževanje in omika, po katerih se sedanje dni toliko in toliko vpije, je njih geslo. Pridružili so se jim tudi učitelji iz slovenograškega, bliberskega, vuzeniškega in marenberskega šolsk. okraja. 14. t. m. so se posvetovali o izpeljavi tega verlega početja, ter izvolili v začasni odbor gg. učitelje Črnut-a, Hafner-ja in Lopan-a. Meseca svečana prih. l. bo berž ko ne prvi glavni shod. Omeniti še moramo zdatnega delovanja o tej zadevi č. gg. duhovnov, ki so nam prav prijazno in podporno pod ramo segli. Slava! Prihodnjic več o tem. *)

IZ spodnjega Štirskega. Obljubil sem, da se bom večkrat oglasil v „Uč. Tov.“, pa žali Bože! nimam častitim bravcem kaj prida povedati. Pravijo in tudi sam spoznam, da so sedaj zelo slabi in prav pomenljivi časi, ker se nam je nekako štrna zmešala. Nekteri hočejo šolo od cerkve ločiti, in obetajo, da bo potem za učitelje in za ljudstvo veliko boljše, in Bog vé, kaj še. Bomo videli, če bo res! — Na spodnjem Štirskem nas je poterjenih učiteljskih pripravnikov, kateri nimamo niti službe niti kruha. Ne vemo, kako se nam bo še godilo, če se nam ne preoberne. Vsaki dan pričakujemo tistega zanimivega pisma, namreč „dekreta“, iz Maribora, pa le zastoj čakamo; nič ni. „Prečastito knezoškofijstvo nima menda učiteljskih služeb, ker je vse napolnjeno; po nekterih farah pa od šole in od učitelja še nič vediti in slišati nočejo. Kaj bo z nami? Obljubovali smo svojim skerbnim staršem, da jim bomo na starost vendar nekotika podpora, da jim bomo povračevali, kar so oni za nas terpeli in skerbeli, in nas toliko podpirali, da smo se izučili; sedaj smo pa v takih zadregah, da še sami nimamo drugega, kakor to, kor nam starši dajo. Bog daj, da bi skoro prišel tisti čas, ko bodo zbirali luliko iz pšenice! Več nas je, ki že blizo dve leti čakamo službe; gotovo bi na učiteljskem polji več koristili, bolj skerbeli za občni blagostan, za omiko in srečo mladine, kakor pa taki, ki niso za to sposobni, še manj pa skušeni in poterjeni. Pa Bog ne daj! da bi kdo mislil, da mu hočem s temi besedami kruh iz rok jemati; želim le, da bi se zgodilo, kakor je prav.

Da bi bilo novo leto vgodnejše za nas, nego so bila dosedanja leta! *)

Y.

Z nad Kupe. Tri ure od Starega terga pri Poljanah, poleg ceste, ki pelje na Vinico, leži med prijetnimi vinogradi fara Verh, akoravno ne velika, ima vendar že od 1860. leta šolo, za ktero se je porabilo neko že bolj staro poslopje zunej vasi na prav pripravnem kraji. Ondotni učitelj, dasiravno ima dovolj sitnosti in težav, vendar prav pridno sadi in požlahtnuje sadno drevje, ker nima zato posebnega verta, na občinskem praznem prostoru. Že so se začele Verhovčanom oči odpirati, da je tudi njihov svet, če tudi kamniten, za drevorejo.

*) Prosimo!

Vredn.

*) Za obljubljene napeve prosimo, če so dobri.

Vredn.

Le tako naprej, g. učitelj! gotovo vas tudi doletí zasluženo plačilo, ako ne, pa saj dobra zavest, da ste delali za občni blagor. Ravno tako priden in skrben je tudi učitelj pri Fari, kterega so že „Novice“ večkrat omenile. Priden učitelj je sreča posamesnim otrokom, pa tudi celi srenji in državi. Bog daj, da bi bilo mnogo takih! C. k. p.

Iz Planine. Rajniki gospod knez Vindišgrec, ki so v tukajšnji grajsčini 27. preteč. m. umerli, so o času njih bolezní gospod fajmoštru izročili nekaj denarja, za kterega naj bi ubogi šolski mladini oblačila kupili. G. fajmošter so tedaj na sv. Miklavža dan razdelili raznotera oblačila med uboge učence in učenke; obdarovanih je bilo 55 šolskih otrok. Otroci so bili zelo veseli, in so obljubili, da bodo tudi po zimi prav pridno hodili v šolo. — Drugi dan so g. fajmošter peljali te otroke v grajsčino, kjer so v grajski kapeli sv. mašo brali, da bi ondi otročiči molili za svojega milostljivega dobrotnika. — Bog naj rajnkemu gospodu v večnosti obilno poverne vse, kar so v njih življenji dobrega storili za našo šolo! Leop. Božič, učitelj.

Iz Kranja. Tudi pri nas bode 22. t. m. v čitalnici dobrodelna beseda, ktere dohodki so namenjeni domačim ubogim učencem. Na sv. Štefana dan se bodo te darila razdelila med šolsko mladost.

Iz Ljubljane. Iz daljšega sastavka v „Vaterlandu“ o šolskih rečeh povzamemo sledeče verstice: V zmešnjavi na dunajskem učiteljskem zboru so povedali vendar ktero resnično. Ni sicer to novo, in konzistorij je že večkrat to povdarjal. Na Pruskem otrok 8 let v šolo hodi, dokler je 14 let star, in če ima šola štiri razrede, ostane v vsakem po dve leti. Vsak školnik pa vé, da se prva leta ko začne otrok v šolo hoditi, dušne moči pri njem začnejo razvijati in da ga moramo naj prej ročnosti vaditi; nekteri otroci so še le nekako godni v dvanajstem letu; pri nas pa že tačas iz šole ostane. Bodi si že, da smo zastran tega, koliko časa ima otrok v šolo hoditi, te ali une misli, toliko pa je gotovo, da se od šole v šestih letih ne more toliko tirjati, kolikor v osmih. Če na to gledamo, kako zelo se razvijanje dušnih moči do dvanajstega leta razločuje od unega v trinajstem ali štirinajstem letu, lahko homo razumeli, da pri nas otrok veliko več tega pozabi. Koliko pa koristijo tako imenovane nedeljske šole, o tem so že duhovske gosposke večkrat govorile. Če tedej ne preziramo teh okolnosti, tako v obče šole na Avstrijskem toliko dosežejo, kolikor drugod. Učitelji sploh zaslužijo, da jih svet spoštuje, in to se tudi zgodi. Kdor mirno opazuje, najde, da to, kar je v Avstriji še zdravega, je naj več prišlo iz ljudske šole. *)

— Iz prijateljskega pisma 29. preteč. m. povzame „Tovars“ te le verstice: „Nastopili smo novo šolsko leto, pa — žali Bog! še za pretečeno leto nisem dobil le enga solda svoje zaslužene plače. Prav vesel sem bil dobro znanega ukaza slav. deželne vlade zastran učiteljske plače, ker sem se nadjal, da bom zanaprej v pravem času do-

*) G. pisatelj menda tukaj hoče povedati, da se rado zgodi, da učenci po visjih šolah ob vero pridejo, ker povsod vidijo slabe zglede, in se jim včasih nauki tako razlagajo, da postanejo vnemarni (indifferent) do vere. Vredn.

bival kervavo zaslužene krajcarje, pa zeló sem se zmotil; postava je ostala na popirji, a spolnuje se ne. — Opomnil sem župane, naj bi pobrali mojo polletno plačo, pa še zmenil se ni nobeden; pritožil sem se potem pri okrajni gosposki, in sem se vpiral na ukaz slav. deželne vlade, pa tega ukaza še tam poznali niso, in so še zanj prosili, kar so tudi hitro dobili — a jaz še danes nisem prejel krajcarja in tudi ne vem, kedaj bom kaj dobil, ker sedaj je vse tiho, in že je 4 mesece preteklo, od kar sem se pritožil pri okrajni gosposki. Za šolo bi mogel derv kupiti, pa jih brez denarja ne morem; ne vem, ali bodo mogli otroci na mrazu biti, ali bo pa mogla šola prenehati. Nektera gosposka *) le toliko skerbí, da se šola postavi; za vse drugo se pa ne zmeni; če ima učitelj kaj živeti, ali nič, in če se pritožuje, mora čakati brez konca in kraja. **)

Jaz mislim, da bi učitelji prosili deželni zbor, naj on o učiteljski plači kaj gotovega ukrene, ker tako, kakor je sedaj, ne more biti. ***)

— Prečastiti gospod dekan, gospod Francíšek Kramar iz Stare Loke, je izvoljen za korarja „ad baculum“ pri ljubljanski stolnici na mesto rajnkega g. Jan. Poklukarja.

— Prečastiti g. g. dr. Jan. Gogala, Martin Pogačar in Andrej Zamejic so imenovani konzistorijalni svétniki. Prečastiti gospod Janez Hofšteter, duhoven v Verhpolji, je postal dekan in fajmošter v Postojni.

— „Zgodnja Danica“ bo zanaprej vsak teden izhajala. „Slovenski Glasnik“ se bode z novim letom zopet v Ljubljano preselil. „Primorec“ v Terstu bo izhajal 4krat na mesec. V Ljubljani bo še ta mesec iz groba vstal „Triglav“.

— Dobro znani, žlahtni dobrotnik šolske mladosti iz Gorenškega je poslal vredniku „Uč. Tov.“ 20 gold, da jih izroči dobrodelnemu društvu, ki o božiču obdaruje ubogo šolsko mladost. Stokrat Bog poverni!

*) Ali deželna ali duhovska?

Vredn.

**) Ste le preveč nepočakani; vsaka dobra reč se ne doverši tako hitro, sej veste, da je čakal še tisti, ki je s češnje padel. — Pravite, da nimate kaj živeti; saj ste nabrali toliko in toliko mernikov ovsá in prosa, in nemara, da Vam je kak gorjanec še tudi kako cajno hrušek poverhu dal. — Serec, kaj si več želiš?

Vredn.

**) Kaj pa vendar mislite, da se bo deželni zbor pečal s takimi malenkostimi! Po deželnih zborih, morajo naj prej določiti, da učitelj ne bo cerkvenik, — ker to je silno potrebno; učitelju ne bo treba bire pobrati; drugič je silno nujno vprašanje to le: ali ni od več in velika zguba časa za šolsko mladost, da hodi vsaki dan k šolski maši, in tretjič: pred vsem pa je treba učitelja osvoboditi; ne more dalje biti podložen cerkvi. — Pravijo, da ni lepo od učiteljev, da ne dajo mirú gospodem in jih po kancelijah nadlegujejo za svojo plačo; kaj mislite, da tí gospodje nimajo drugega posla, kakor da poslušajo vaše pritožbe? Pobjesajte se!! —

Vredn.

— Zahvala. Domoljubni gospod J. N. Horak se je že večkrat prav dobrotljivega skazal naši šoli, posebno pa še letos s tem, da je ubogim rokodelskim učencem naklonil 35 gold., za kar se jim bodo kupili potrebni učilni pomočki. — Ravno tako je tudi častiti gospod Val. Česko naši šoli postal za Miklavža lepo butarco pisalnega orodja. Obema bodi priserčna hvala in serčni: „Bog plačaj!“

Ravnateljstvo mestne glavne šole
pri sv. Jakobu.

— „Jezičnik“ je doveršil peto leto, in dobiva se razun 1. tečaja pri Gerberji in tudi drugih knjigarjih po 50 n. kr. Poslednji je knjižica sama za se, in ima v sebi veliko prav čerste tvarine iz zgodovine staroslovenskega in drugih jezikov slovanskih, od olike novoslovenskega, o glagolici, brizinskih spominkih itd. Ne bo se kesal, kdor si omisli to lično hvale vredno knjižico.

Opomba: V 26. razgovoru naj se bere 1852 nam. 152; v 34. sv. Ciril († 869) nam. 868; v 38. pomembe nam. premembe.

Premembe v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofiji. Postavljeni so gg.: Juri Adlešič, poterj. pripravnik, gre za dekliškega učitelja v Kamnik na mesto g. Pet. Kapuna, kateri je šel za učitelja na Štajersko. Miha Kalan, poterj. pripravnik, gre za učitelja v Zalilog.

Vabilo na naročevanje

na

„Učiteljskega Tovarša“.

Z novim letom stopi „Tovarš“ v svoj osmi tečaj. Prizadeval si bo, še bolj kakor do sedaj, da bode svojo lepo dolžnost pridno izverševal. Vendar, ker „Tovarš“ sam ne more vsega nositi, še enkrat lepo prosi vse tovarše učitelje in vse druge mladino ljube, da bi ga tudi v novem letu obilo podpirali z naročevanjem in s p e r e s o m.

Veljá „Tovarš“ po navadi za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta pa 1 gold. 30 kr. Naročnina in vse, kar zadeva razposiljanje listov, naj se oddaja in sporočuje pri založniku J. R. Milicu.

Tovaršem vsem še bodi hvala,
Ljubezen vse naj bi vezala!

 Današnjemu listu je pridjan zavitek, kazalo in naročilni list.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.